

HUMAN RIGHTS
ישראל וזכויות אדם

PHYSICIANS FOR HUMAN RIGHTS
רופאים לזכויות אדם
أطباء لحقوق الإنسان

נייר עמדה

אלימות מגדרית ואלימות מינית ככלי מלחמה במהלך מתקפת חמאס 1-7 באוקטובר 2023

נובמבר 2023

ככל שחולף הזמן מתבהרת התמונה באשר למה שהתרחש במהלך מתקפת חמאס באזור עוטף עזה ב-7.10.2023. מתחוור שבין המעשים האלימים שביצעו אנשי חמאס נגד נשים, גברים, ילדות וילדים, נעשה גם שימוש באלימות מגדרית ומינית בהיקף משמעותי.

גם אם טרם התבהרו ממדי הפגיעה כולם, ישנה חשיבות רבה להציג את הידוע לנו עד כה, וזאת מכמה סיבות: ראשית, על מנת לעודד דיווח ותייעוד של ההפרה החמורה של החוק הבינלאומי ושל מעשים המזעזעים את המוסר האנושי, כדי לפעול לגינוי בינלאומי וסנקציות נגד המפגעים, ולמנוע את הישנותם של הפשעים. שנית, למען הנפגעות והנפגעים ששרדו, ובתקווה לאלה שעוד ישרדו. ההכרה מצד החברה ומוסדותיה היא חיונית למידת היכולת לחלוק את שאירע. הכרה שכזו, כך אנו מקוות, גם תפעל להקדשת המשאבים החברתיים, המקצועיים והתקציביים הדרושים כדי לאפשר את מיטב התנאים לתהליך ההחלמה. לבסוף, כדי להתריע על הצורך הדחוף בשחרור החטופות והחטופים. אלו מהן שעברו או היו עדות ועדים לאלימות מינית נמצאים בסיכון מוגבר לאלימות ולהזנחה נוספת, תוך שנמנע מהם הטיפול הרפואי והנפשי החיוני לו הם זקוקים.¹ הסיכון החמור הזה לשלומן מחייב אותנו לפעול בכל האמצעים עד שיחולצו מידי שוביהן ויחזרו למקום מבטחים.

חשוב להבהיר שנייר עמדה² זה אינו מתיימר וגם אינו מתכוון לעמוד ברף המשפטי. ניסיון עבר מלמד שקורבנות פגיעה מינית ידברו, אם בכלל, רק עם חלופי הזמן. תפקידנו כארגון זכויות אדם הוא לתת תוקף לאשר חוו ולתת קול לקורבנות - גם אלו שקולסן נדם לעד. לפיכך, נייר זה משרטט את הידוע לנו בזיהרות המתבקשת, תוך ציון מקורות מידע, בהבנה כי התמונה המלאה עדיין אינה בידנו. ברור כי המידע שפורסם עד היום הוא חלקי, גם בהיעדר ניתוח ממצאים שיטתי המוכוון לאיתור ראיות פורנזיות שיצביעו על התעללות מינית, וגם בשל מצב חלק מגופות הקורבנות, מספרן הרב, והצורך הדחוף בזיהוין וכינוין, לעיתים תחת אש. כמו כן יש להניח שחלק מהתייעוד לא יצא באופן רשמי מטעמים שונים, ביניהם צנעת הפרט.

אנו מתרשמות כי מה שפורסם עד כה, והמידע המצביע על כך שהפגיעות המיניות התרחשו במספר מוקדים, מחייבים בדיקה האם ההיקפים והאופנים של ביצוע מעשי האלימות המינית והמגדרית מהווים פשע נגד האנושות על פי החוק הבינלאומי. ואולם, בראש ובראשונה נייר זה מבקש להדגיש את חשיבות

¹ פרופ' חגי לוין, מור הרשקוביץ, דו"ח רפואי על צרכיהן של נשים שנחטפו על ידי חמאס, 11 בנובמבר, 2023.

² בכתיבת נייר זה נעזענו עם מומחים מתחום המשפט הבינלאומי והרפואי ולהם נתונה תודתנו.

ההיערכות של מערכת הבריאות לטיפול ראוי, הוליסטי ומותאם למגוון הנפגעות והנפגעים שחוו ונחשפו לפגיעה מגדרית ומינית.

דיווחים מצטברים על כגיעות מיניות

הדיווחים לקוחים ממספר מקורות פומביים - כלי תקשורת, מדיה חברתית ומספר גורמים מקצועיים עמם דיברנו. עבודת האיסוף ממשיכה להתקיים על ידי גורמים ממשלתיים ואזרחיים, למשל הקמתו של "ארכיון אזרחי לתיעוד פשעי חמאס נגד נשים"³.

קורבנות

לרל"א נמסר כי לאיגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית הגיע מידע על מקרים שבהם נפגעו נשים ונערות. המידע נוגע לפגיעות שאירעו בכל זירות המתקפה, כולל פסטיבל נובה, בתים פרטיים בעוטף עזה ובסיס צבאי. מטעמי סודיות, הפרטים אודות הפגיעות לא נעשו פומביים. הבנת מאפייני הפגיעה המינית והשלכותיה מחייבת לשים בראש סדר העדיפויות את הקורבנות עצמן ולא ללחוץ לאיסוף ותיעוד עדויות, כפי שמזהירה מנכ"לית איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית, אורית סוליציאנו: "אנחנו חייבות להסתכל על מי שנפגעה, ולשאל, 'מה עם הכבוד והפרטיות שלה?' אני רוצה שידעו על פשעי המלחמה, אבל צריך קודם לשים לב שאנחנו מסתכלים על האשה כאדם"⁴.

חשוב להדגיש שגם עדים ועדות שנחשפו למעשים עלולים להגיב באופנים שדומים לנפגעים.ות עצמן שכן עצם החשיפה לפגיעה מינית היא חוויה טראומטית. חלק משרדי הזוועות סיפרו בכלי תקשורת שונים על התעללות מינית. כך למשל, אחד השורדים שמצא מחסה באחד השיחים מספר: "הטרוריסטים, אנשים מעזה, אנסו צעירות. אחרי שאנסו אותם הרגו אותם, רצחו אותם עם סכינים... הם צחקו. הם כל הזמן צחקו - אני לא יכול לשכוח איך הם צחקו"⁵. אחד ממארגני פסטיבל נובה, רמי שמואל, מספר על מה מצאו באזור, שלא השאיר בלבם ספק על מה עברו הנשים: "מצאנו נשים עירומות, שהפשיטו אותן בלי בגדים, הרגליים שלהן פשוטות לרווחה"⁶.

³ המידע הקיים בארכיון הוצג במסגרת וובינר שאירחו בית הספר לרפואה באוניברסיטת הרווארד ואחרים: https://www.youtube.com/watch?v=5D7tb4zFKdk&ab_channel=MaimonidesSocietyHarvardMedicalSchoolandHSDM

⁴ בת אל קולמן, מקור ראשון (מהדורה מודפסת), 17.11.2023.

⁵ <https://www.pbs.org/newshour/show/survivors-of-hamas-assault-on-music-fest-describe-horrors-and-how-they-made-it-out-alive>

⁶ CNN, "Not just killed, cruelly mutilated: Witness describes assault of women on Oct. 7" Jake Tapper

כמו כן, חודש לאחר המתקפה פורסם לראשונה בתקשורת כי יחידת להב 433 של המשטרה, אשר גבתה מאות רבות של עדויות מניצולים - רובם תושבי ותושבות עוטף עזה - מחזיקה בין היתר בעדויות על עשרות מקרים של עבירות מין והתעללות מינית.⁷ במסגרת ידיעה זו פורסם שנגבתה עדות מאשה שתיארה אונס קבוצתי ורצח של אשה צעירה בידי מחבלים שלבשו מדי צבא: "כופפו משהי, אני מבינה שהוא אונס אותה ומעביר אותה לעוד אחד במדים". בהמשך העידה כי לאחר שאחד האנסים ירה בראשה השחיתה את גופתה.⁸ עדות זאת מוזכרת גם בכתבה מאוחרת יותר, כעדות היחידה המצויה בידי המשטרה באשר למעשה אונס.⁹ כפי שיוסבר בהמשך, המושג אלימות מינית מתייחס למעשים שונים שאינם בהכרח כוללים אינוס, כלומר החדרת איבר או חפץ לאיבר המין.

עדויות כוחות הצלה, רפואה וביטחון

גם כוחות מסייעים, חיילים, צוותי הצלה וזק"א,¹⁰ בין אם הגיעו ראשונים ולקחו חלק בפעולות החילוץ של הניצולים והניצולות, ובין אם נותרו באתרים עם הגופות, נחשפו לסימני אלימות קשים וכאלה שהעריכו שמעידים על אונס. כך למשל מספר איציק איטח, מתנדב זק"א, כי ראה באחד הבתים בקיבוץ בארי זוג שהיה כפות אחד לשנייה, כשבגדיהם מופשלים.¹¹ שמחה גריינמן, מתנדב זק"א נוסף, מספר כי הגיע לגופת אשה שלושה ימים אחרי הרצחה, ומצאה כשחלק גופה התחתון מופשט.¹² עדות נוספת, שפורסמה על ידי דובר ראש הממשלה לתקשורת זרה, היא של פרמדיק מיחידה מובחרת בצבא שמתאר בגבו למצלמה כיצד נכנס לבית משפחה באחד היישובים בזמן שעדיין נמשכה הלחימה וראה נערה שכובה על הרצפה: "היא שכבה על הבטן, עירומה למחצה, הרגליים מפוסקות לחלוטין, שרידי זרע על גבה. מישהו הוציא אותה להורג אחרי שאנס אותה באכזריות...".¹³

⁷ <https://kan.org.il/content/kan-news/defense/600882/?app=true>

⁸ https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-11-08/ty-article/0000018b-afaf-d3c1-a39b-bfe10ae50000?utm_source=App_Share&utm_medium=Android_Native&utm_campaign=Share

⁹ <https://www.haaretz.co.il/news/politics/2023-11-19/ty-article-magazine/.premium/0000018b-e425-df9a-ab8b-feed647d0000?gift=52beb3a054d0482793b1dd081ec9cda1>

¹⁰ <https://www.israelhayom.co.il/news/defense/article/14801490>

¹¹ <https://www.reuters.com/world/middle-east/rescue-workers-recount-horrors-found-kibbutz-attacked-by-hamas-2023-10-17>

¹² <https://www.timesofisrael.com/amid-war-and-urgent-need-to-id-bodies-evidence-of-hamass-october-7-rapes-slips-away>

¹³ הפרמדיק שנכנס לבית ונחשף לנערות שנאנסו ונרצחו: "פועלים מול פראי אדם" | עדות קשה לצפייה (ynet.co.il)

שתי עדויות מתוך מחנה שורה, לשם הובאו מרבית הגופות והשרידים מהטבח, מדברות גם הן על סימני אלימות מינית. האחת היא של קצינת מילואים בשם מעיין, רופאת שיניים במקצועה שצורפה לצוות הרפואה הפורנזית. מעיין מספרת שראתה סימנים רבים של התעללות באזור המפשעה, רגליים שבורות, אגנים שבורים, תחתונים מוכתמים בדם ונשים שהיו ערומות מהמותניים ומטה. שרי, חברה ביחידה מיוחדת לטיפול בגופות חיילות נשים, גם היא בשירות מילואים בשורה, מספרת למצלמה: "כן, ראינו נשים שנאנסו. ילדים ועד נשים מבוגרות שנאנסו, חדירה בכוח עד כדי כך שנשברו עצמות... ראינו איברי מין שנכרתו". עם זאת חשוב לציין כי שתיהן, כמו גם שאר גורמי הרפואה וההצלה, אינם בעלי המומחיות המקצועית בכדי לקבוע שאונס אכן התרחש, ואולם די במה שתיארו כדי להעיד על אלימות מינית.¹⁴

גורם רפואי בכיר המעורה בפרטים גם הוא מסר לנו כי צוותי העבודה במתקן שורה תיעדו אגנים שבורים וסימנים נוספים שהעידו על אלימות מינית במספר משמעותי של קורבנות.¹⁵ אותו גורם אף מסר לנו כי בשיחות שקיים עם צוותי רפואה בבתי חולים אליהם הגיעו שורדים. ות וגופות, הם סיפרו שראו סימנים ברורים לאלימות מינית כגון קרעים בנרתיק.

עדויות ויזואליות

סרטונים שהופצו ברשת ביוזמת חמאס, אשר חלקם הוסרו מאוחר יותר, מהווים עדות לביזוי נשים ונערות - חלקן עדיין בחיים בשעה שצולמו, חלקן כבר נפחו נשמתן, גורלן של אחרות לא נודע - כשהן מובלות ברחובות עזה לעיני כל.¹⁶ פעולות אלו מהוות פגיעה מינית בפני עצמן, אך בהינתן העדויות השונות קיים חשש שלפחות בחלק מהמקרים המתועדים הן עברו גם פגיעה מינית נוספת.¹⁷ לא ניתנה לנו גישה לסרטון המלא שהרשויות הציגו, אך עם זאת חשוב להביא את דבריו של עיתונאי שצפה בו, כפי שתיאר זאת ברשת החברתית X: "שתי גופות נשים מוטלות על הדשא בפסטיבל המוזיקה - שתיהן ללא מכנסיים. אחת עם התחתונים מוסרים למחצה. על האחרת נראה שכלל אין תחתונים. עדת ראייה סיפרה איך ראתה אשה נאנסת על ידי מספר מחבלי חמאס, מושכים את השיער

¹⁴ <https://www.timesofisrael.com/amid-war-and-urgent-need-to-id-bodies-evidence-of-hamass-october-7-rapes-slips-away>

¹⁵ נאמר בשיחות טלפון והתכתבות ווטסאפ, נובמבר 2023.

¹⁶ <https://www.memri.org/reports/special-announcement-%E2%80%93-hamas-atrocities-documentation-center-had>

¹⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=wAFDl63yvNQ> ראו גם: <https://www.youtube.com/watch?v=wAFDl63yvNQ>

הסרטים והצילומים בהם צפינו במהלך כתיבת נייר זה: צעירה מוכנסת לרכב, דם על מכנסייה באיזור האגן, צעירה בעירום חלקי ברכב עם מספר חמושים, גופה עם חלק גוף תחתון חשוף, גופה שרופה עם סימני פגיעה מינית, צילום של אשה שעונתה ונשרפה בביתה.

שלה בעודם אונסים אותה בתורות. אחד מהם כרת את השדיים שלה, השני שיחק איתם כאילו היו צעצוע. המחבל האחרון שאנס אותה, ירה בה בראש... היא גם ראתה מחבל חמאס נושא נערה עירומה על כתפו.¹⁸ לדבריו, המשטרה סיפרה במהלך ההקרנה שהיא עדיין אוספת ראיות כמו DNA מקורבנות אונס, בנוסף לעדי ראיה.¹⁹

מידע נוסף

בסרטונים ששחררו לתקשורת על ידי השב"כ, נראים נחקרים מספרים על הנחיות שקיבלו להרג וחטיפת אזרחים, וכן "ללכלך" נשים - כלומר לטמא אותן על ידי מעשים מיניים.²⁰ חשוב לציין שאיננו מסתמכות על הנאמר בסרטונים אלו כיוון שישנו חשש כבד לכך שחקירות אלו התנהלו תוך שימוש בעינויים.

על בסיס עדויות ודיווחים אלו, כמו גם על בסיס הניסיון מסכסוכים מזוינים במקומות אחרים בעולם ועל בסיס ספרות מקצועית העוסקת בפגיעותם של המוחזקים כבני ערובה/בשבי, קיים חשש שהחטופות והחטופים בעזה נמצאים בסיכון מתמשך לפגיעה מינית. בין המקרים הידועים אפשר לציין את המקרה של הנשים היזידיות,²¹ אסירים במחנה אבו-גרייב²² וכן מקרים שהובאו בדו"ח של המזכיר הכללי של האו"ם, העוסק במקומות שונים בעולם שבהם בעיקר נשים, ילדות וקורבנות סחר נחטפו והיו נתונות ונתונים לאלימות מינית בהקשר של סכסוך מזוין.²³

הגדרת אלימות מינית ואלימות מגדרית ככשע נגד האנושות

המונחים אלימות מינית ואלימות מבוססת מגדר (Sexual and Gender Based Violence) מתייחסים למעשים פוגעניים הנעשים בניגוד לרצונה או רצונו של אדם (גבר או אישה), המבוצעים על בסיס נורמות מגדריות ודינמיקת כוח לא

¹⁸ [:https://x.com/mrconfino/status/1724385046583234841?t=r9L3a5SocBrcfCiZDHuaaA&s=08](https://x.com/mrconfino/status/1724385046583234841?t=r9L3a5SocBrcfCiZDHuaaA&s=08)

בחשבון ה-X של העיתונאי Jotam Confino, העובד ככתב עצמאי לענייני המזרח התיכון, בין השאר עבור: BBC, CBS, SKY News ואחרים.

¹⁹ שם.

²⁰ <https://www.timesofisrael.com/kill-behead-rape-interrogated-hamas-members-detail-atrocities-against-civilians>

²¹ Kizilhan JI. PTSD of rape after IS ("Islamic State") captivity. Arch Womens Ment Health. 2018 Oct;21(5):517-524. doi: 10.1007/s00737-018-0824-3. Epub 2018 Mar 10. PMID: 29525830

²² Ryan Ashley Caldwell. Fallgirls: Genders and the Framing of Torture at Abu Ghraib

²³ <https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/wp-content/uploads/2021/04/report/conflict-related-sexual-violence-report-of-the-united-nations-secretary-general/SG-Report-2020editedsmall.pdf>

שוויונית.²⁴ אלימות מגדרית כוללת בתוכה פגיעה פיזית, מינית או נפשית שנועדה להשפיל ולסמן יחסי כוחות ושולחת מסר מאיים ומצמית. בהקשר של מלחמה אותה אלימות משמשת גם כאמצעי השפלה, לא רק של הקורבנות עצמן אלא גם, באופן סימבולי, כפגיעה בכבוד של הקהילה, החברה והלאום.

פשעים מסוג זה במהלך לחימה הם תופעה הידועה כבר אלפי שנים. כך גם האיסורים נגד המעשים בדינים מדינתיים, אולם לא ניתנו לכך תהודה והכרה בינלאומית עד לאחרונה. רק בשנת 1992, לנוכח אונס נרחב של נשים ביוגוסלביה לשעבר, הנושא של אלימות מינית במהלך סכסוך מזוין נדון על ידי מועצת הביטחון של האו"ם. ב-18 בדצמבר 1992 התייחסה המועצה, תוך אזכור הצהרות קודמות (770 ו-771) שדנו בפשעים בינלאומיים, גם לאונס ומעצר מאסיביים, מאורגנים ושיטתיים של נשים (בעיקר מוסלמיות בבוסניה והרצגובינה).²⁵

בהמשך בית הדין הבינלאומי (אד הוק) לפשעים בינלאומיים שבוצעו ביוגוסלביה לשעבר, הגדיר בחוקתו אונס כפשע נגד האנושות, לצד פשעים אחרים כמו עינויים והשמדה, המבוצעים במהלך סכסוך מזוין ומכוונים נגד אוכלוסייה אזרחית.²⁶ בשנת 2002 הוגדרו אונס, עבדות מינית, זנות כפויה, הריון כפוי, עיקור כפוי או כל צורה אחרת של אלימות מינית בחומרה דומה בסעיף 7 בחוקת רומא של בית הדין הפלילי הבינלאומי כ-"פשע נגד האנושות". הגדרה זו של פשע נגד האנושות תקפה כאשר כל אחד מהמעשים הנ"ל מבוצעים במסגרת מתקפה נרחבת - יותר ממספר מקרים בודדים או במספר זירות - או שיטתית, כלומר חלק מתוכנית כתובה או הוראות בעל פה, או גם וגם. תנאי נוסף הוא שהמתקפה מכוונת באופן מודע נגד אוכלוסייה אזרחית. זאת בשונה מפשע מלחמה שנעשה בהקשר של לחימה, כמו למשל רצח של מי שאינם לוחמים.

למרות התייחסות הדין הבינלאומי לאלימות מינית חמורה במהלך סכסוך מזוין, לצערנו נראה כי היא ממשיכה לשמש ככלי במכונת האלימות. מעשי הזוועה שבוצעו בידי חמאס נועדו לשמש כלי לוחמה פסיכולוגי. החפצת הקורבנות, אם בעודן בחיים ואם לאחר מותן, היא רמיסה גסה ובוטה של כבוד אדם. לפחות בשתי עדויות תוארו כריתת שדיים של נשים ובמקרה אחר תואר ביתור

²⁴ WHO | Sexual and other forms of gender-based violence in crises 2014-07-21

²⁵ UN Security Council, Security Council resolution 798 (1992) [Bosnia and Herzegovina], 18 December 1992, S/RES/798 (1992), available at: <https://www.refworld.org/docid/3b00f16163.html>

²⁶ Outreach Programme on the Rwanda Genocide and the United Nations, Background Note, Sexual Violence: a Tool of War, April 2013

²⁷ UNITED NATIONS, International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Humanitarian Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991, Updated Statute of the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, September 2009

בטנה של אישה בהריון ודקירת העובר,²⁸ מעשים שממחישים באכזריות את האובייקטיפיקציה שמאפיינת כל כך אלימות מגדרית.

אנו סבורות שלמרות שאין בידנו לקבוע את מימדי הפגיעה, די בעדויות ובדיווחים על פגיעות מיניות שבוצעו במהלך מתקפת חמאס ב-7.10 והגיעו לידיעתנו, וגם שנעשו פומביים, כדי לדרוש שהנושא יחקר כפשע נגד האנושות. כפי שדרש גם התובע הראשי של בית הדין הפלילי בהאג, קאריס חאן: "אנחנו לא יכולים להשאיר עולם לילדינו שבו שריפות, הוצאות להורג, מקרי אונס והרג יכולים להתרחש כאילו הם נורמליים, כאילו יש לסבול אותם, כאילו הם יכולים לקרות ללא תוצאות... וכאשר מעשים מסוג זה מתרחשים, הם אינם יכולים להישאר ללא חקירה והם אינם יכולים להישאר ללא עונש. כי סוגי הפשעים האלה שכולנו צפינו בהם, שראינו ב-7 באוקטובר, הם הפרות חמורות, אם יוכחו, של המשפט ההומניטרי הבינלאומי".²⁹

סיכום

הדיווחים ופרסומי העדויות שהוזכרו כאן, אשר על חלקן חל חיסיון ובחלק מהמקרים הופיעו בתקשורת ובמדיה החברתית, מעלים חשד כי במתקפת חמאס התבצעו מספר רב של פגיעות מיניות בעלות דפוסים חוזרים. אלו מחייבים בדיקה מקצועית על מנת להכריע אם מדובר בהוראות שניתנו כחלק מהמתקפה, באופן שיטתי ובכוונה. ברור גם כי יחלוף זמן עד שהנפגעות והנפגעים שנתרו בחיים - חלקם בישראל וחלקם בשבי - יהיו מסוגלות ומסוגלים להעיד, אם בכלל.

משום שהכרעה באשר לקיומו של פשע נגד האנושות היא הכרעה במרחב המשפטי, נטל ההוכחה על כך שמעשים אלו עולים לכדי דפוס שיטתי, מושת על הטוענים לו, כשברור שקיים קושי אובייקטיבי וסובייקטיבי לאסוף ולהציג את הראיות. ההכרה בכך אינה פוטרת אותנו ממתן מענה והכרה לקורבנות בכל מישור אפשרי.

ההכרה החברתית איננה נופלת בחשיבותה מהכרה בבית הדין. נפגעות ונפגעי תקיפה מינית חוות וחווים בושה על שאירוע להן. אותה הבושה, בשילוב עם הקושי לעבד את החוויה הטראומטית מובילים אותן. לשתיקה ולבדידות. מנגד, החשיפה של הציבור לעדויות אודות פגיעות מיניות של חמאס היא בבחינת התגשמות של פחדים קמאיים אוניברסליים, במיוחד של נערות ונשים החשות

²⁸ מתנדב זק"א, יוסי לנדאו, מתאר בכאן דרום: <https://www.youtube.com/watch?v=bXo2zkUoSfQ>. זאת בנוסף לדיווח העיתונאי על עדות שנצפתה בסרט, שהובאה לעיל.

²⁹ <https://www.ynet.co.il/news/article/syihf9rf6>

שאינן מוגנות בשום מקום. בתגובה למצוקה זו מתגייס מנגנון הגנה טבעי - הטלת הספק: "ההכחשה, ההדחקה והדיסוציאציה פועלות ברשות הרבים כשהן פועלות ברשות היחיד. המנסה לתאר מעשי זוועה שהיה עד להם גם מסתכן באבדן אמינותו. המדבר בפומבי על מעשי זוועה מעורר עליו את הסטיגמה שדבקה בנפגעים".³⁰

חשוב שכחברה נהיה נכונות ונכונים לראות ולהכיר גם באלימות המינית שהתרחשה ב-7 באוקטובר, נשבור את השתיקה שמזינה את הבושה, ונאפשר את המרחב והתנאים עבור השורדות והשורדים להחלמה. עלינו להבטיח את התקצוב והטיפול במחסור העמוק בצוותי רפואה משפטית. עד אשר יוכשרו מספיק אנשים יש לתמוך בצוות בתקופת חירום זו אך גם בשגרה על ידי צוותים מחו"ל. נוסף על כך, יש לתקצב מענים לטיפול בנפגעות ונפגעי טראומה, לצד קידום הכשרות למתן טיפול רגיש ומודע טראומה בכל תחומי הטיפול הרפואי, הסיעודי והפרא-רפואי. חיוני להכשיר צוותים בגופים החוקרים באופן שיטתי ועקבי באיסוף דגימות, שמירה על שרשרת ראיות, וראיון של קורבנות או עדים. ות לאלימות מינית. ולבסוף, יש גם להיערך למניעה ולהתמודדות עם עלייה צפויה בתופעות של אלימות בכלל ואלימות במשפחה בפרט.

על מנת לאפשר תנאים אלו אנו מבקשות:

1. על הארגונים השונים - ממסדיים וחברה אזרחית - לשתף פעולה, ניסיון ומידע בהנגשת מענים הולמים לשורדות. ים ומשפחותיהן.ם, תוך שימת לב לכך שחלק מהשורדות. ים איבדו את רשתות התמיכה המשפחתיות ו/או החברתיות שלהן.ם. יש לייחד לכך תקציב ראוי ומכובד. כל זאת תוך גיבוש מערכות מודעות טראומה אשר נותנות מענה הוליסטי, ולא רק דרך מערכות בריאות הנפש הקלאסיות, אשר גם הן דורשות כמובן חיזוק משמעותי. עדות חריפה וכואבת לצורך בהיערכות שכזו הגיעה עם הידיעה כי לפחות עשרה משורדי פסטיבל נובה אושפזו בכפייה עקב מצבם הנפשי, אשפוז שבהיתן טיפול ראוי במועדו ייתכן שניתן היה למנוע.³¹
2. על המענים להכיל את ההבנה כי יש קבוצות שונות בקרב הקורבנות - כמו פעוטות, ילדים.ות, נוער, קשישות. ים, גברים, מהגרי עבודה, זרים ופולסטינים אזרחי ישראל - הדורשות מענים ייחודיים.
3. על המענים לכלול גם טיפול הולם לצוותי ההצלה שהגיעו למקום, לצוותי הרפואה והבריאות, ולצוותי ההצלה וזק"א אשר פגשו את הקורבנות.

³⁰ ג'ודית לואיס הרמן, טראומה והחלמה, עם עובד, 1995, עמוד 14.

³¹ ממונה תחום אישפוז כפוי, וועדת הבריאות של הכנסת, 14 בנובמבר 2023 ראו: https://www.mako.co.il/news-lifestyle/2023_q4/Article-322da3ddf49cb81026.htm

4. שיתוף מלא של נשים בגיבוש המענים ובמוקדי קבלת ההחלטות.
5. להנגיש לקורבנות אמצעים וכלים להשגת צדק והגשת תביעות תוך הבנה כי זכויות הקורבנות בדין הבינלאומי כוללות: אמת, צדק, פיצויים ומניעת הישנות המעשים.
6. לחקור ולפעול כך שגם גופים בינלאומיים יחקרו את העדויות והדיווחים ויבחנו האם התקבצו לכדי פשע נגד האנושות.

כתיבה: רוני בן-כנען, הדס זיו

עריכה: ליטל גרוסמן, גיא שלו

הגהה: נילי אלכסנדרוביץ

רקע בינלאומי: תימור טל

צילום: אורן זיו